

ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА ПРЕДУЗЕЋА BASIC STRUCTURAL INDICATORS OF BUSINESS ACTIVITIES OF ENTERPRISES

У 2013. години, од 7 130 активних предузећа која тржишно послују, 38,3% било је у подручју *Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала*, док структура запослених показује да је од око 123 хиљаде запослених лица 47,8% ангажовано у подручјима индустрије.

Највеће трошкове рада по запосленом имала су предузећа у подручју *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* 26 923 КМ и *Информације и комуникације* 25 476 КМ, а најмање у подручју *Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство*, 9 966 КМ.

У стварању додате вриједности по факторским трошковима највеће учешће имала су предузећа из подручја *Прерађивачка индустрија* 22,8%, затим *Трговина* 20,6%, те *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* 12,3%.

Највећа додата вриједност по запосленом лицу, као мјера продуктивности рада, остварена је у подручју *Информације и комуникације* 84 560 КМ, затим у подручјима *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* 53 772 КМ и *Пословање некретнинама* 43 844 КМ.

Просјечна бруто оперативна стопа, односно стопа профитабилности нефинансијске пословне економије у Републици Српској у 2013. години износила је 10,9%. Највеће стопе профитабилности постигнуте су у подручјима *Пословање некретнинама* 40,1%, *Информације и комуникације* 40,0% и *Образовање* 28,8%.

У овом саопштењу објављују се основни годишњи структурни пословни показатељи за дио економије Републике Српске.

Саопштење садржи основне структурне варијабле и индикаторе добијене на основу „Годишњих извјештаја структурних пословних статистика за 2013. годину“. Структурним пословним статистикама у 2013. обухваћена су предузећа из подручја индустрије (B, C, D и E), грађевинарства (F), трговине (G) и нефинансијских услуга (H, I, J, L, M, N, P, Q и S), према Класификацији дјелатности КД БиХ 2010 која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev.2. Предузетници нису укључени.

Оцјене основних структурних показатеља о пословању предузећа која тржишно послују у 2013. години дате су према подручјима дјелатности и величини предузећа.

In 2013, out of 7,130 active enterprises operating commercially, 38.3% were from the section Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles, while the structure of employed persons shows that out of 123 thousand employed persons, 47.8% were engaged in industrial sections.

The highest labour costs per employee were those of enterprises in the section Electricity, gas, steam and air-conditioning supply with 26,923 KM and in Information and communication with 25,476 KM, while the lowest ones were those in the section Accommodation and food service activities, 9,966 KM.

In the production of value added at factor costs, the highest share was that of enterprises in the section Manufacturing 22.8%, followed by Trade 20.6%, and Electricity, gas, steam and air-conditioning supply participated with 12.3%.

The highest value added per person employed, as a measure of labour productivity, was achieved in the section Information and communication with 84,560 KM, followed by Electricity, gas, steam and air-conditioning supply with 53,772 KM, and Real estate activities with 43,844 KM.

The profitability rate as the average gross operating rate of the non-financial business economy in Republika Srpska in 2013 was 10.9%. The highest profitability rates were achieved in the section Real estate activities 40.1%, Information and communication with 40.0%, and Education with 28.8%.

This release presents main annual Structural Business indicators for part of the economy of Republika Srpska.

The release contains main structural variables and indicators obtained through the "Annual reports on Structural Business statistics for 2013". In 2013, the Structural Business statistics survey covered enterprises from sections Industry (B, C, D and E), Construction (F), Trade (G) and of Non-financial Services (H, I, J, L, M, N, P, Q and S), in accordance with the Classification of Activities KD BiH 2010, which is in its content and structure completely harmonised with the EU Classification of Economic Activities NACE Rev 2. Entrepreneurs are not covered by the survey.

Assessments of main structural indicators of business activities of enterprises operating commercially in 2013 are given by section of activities and by size of enterprises.

1. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ, 2013. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SECTION OF ACTIVITIES, 2013

Подручје	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor cost</i>	Трошкови запослених <i>Personnel costs</i>	Section
УКУПНО	7 130	123 027	14 697 528	3 382 863	1 773 735	TOTAL
B Вађење руда и камена	73	4 855	359 954	193 203	117 539	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	1406	41 577	4 162 140	772 091	502 394	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	39	7 708	987 082	414 448	207 480	D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	130	4 673	166 808	90 798	72 039	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	608	10 607	915 212	295 166	116 526	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	2 727	26 266	6 373 173	695 465	320 190	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	577	10 612	447 346	223 273	151 098	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство	130	1 874	64 269	29 112	18 658	I Accommodation and food service activities
J Информације и комуникације	208	4 819	712 037	407 483	122 712	J Information and communication
L Пословање некретнинама	71	556	38 301	24 382	9 006	L Real estate activities
M Стручне, научне и техничке дјелатности	592	4 298	236 789	102 630	63 897	M Professional, scientific and technical activities
N Административне и помоћне услужне дјелатности	111	2 161	84 279	44 026	22 761	N Administrative and support service activities
P Образовање ¹⁾	66	865	38 675	28 358	17 234	P Education ¹⁾
Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада ²⁾	341	1 692	89 489	51 846	26 822	Q Human health activities ²⁾
S Остале услужне дјелатности ³⁾	51	464	21 974	10 582	5 379	L Other service activities ³⁾

¹⁾ У подручју Р обухваћени су само пословни субјекти из приватног (профитног) сектора
Only companies from the private (profit) sector are covered in the section P

²⁾ У подручју Q обухваћени су само пословни субјекти из приватног (профитног) сектора
Only companies from the private (profit) sector are covered in the section Q

³⁾ Изузев области 94 која се, према ЕУ регулативи 295/2008, не обухвата
Except division 94 which is not covered in accordance with the EU regulation 295/2008

2. ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОСЛОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ, 2013. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS INDICATORS BY SECTION OF ACTIVITIES, 2013

Подручје	Промет по запосленом лицу, KM <i>Turnover per person employed, KM</i>	Додата вриједност по запосленом лицу KM <i>Value added per person employed KM</i>	Учешће додате вриједности у вриједности производње (%) <i>Share of value added in production value (%)</i>	Трошкови рада по запосленом, KM <i>Labour cost per employee, KM</i>	Стопа профита- билности (%) <i>Profitability rate (%)</i>	Section
УКУПНО	119 466	27 497	37,1	14 456	10,9	TOTAL
B Вађење руда и камена	74 135	39 792	54,7	24 265	21,0	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	100 107	18 570	19,0	12 121	6,5	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	128 067	53 772	65,7	26 923	21,0	D Electricity, gas, steam and air- conditioning supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	35 695	19 430	53,8	15 428	11,2	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	86 285	27 828	34,5	11 045	19,5	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	242 637	26 478	52,7	12 227	5,9	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	42 156	21 041	47,5	14 252	16,1	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство	34 286	15 531	52,3	9 966	16,3	I Accommodation and food service activities
J Информације и комуникације	147 760	84 560	57,1	25 476	40,0	J Information and communication
L Пословање некретнинама	68 874	43 844	66,7	16 228	40,1	L Real estate activities
M Стручне, научне и техничке дјелатности	55 094	23 879	47,3	14 887	16,4	M Professional, scientific and technical activities
N Административне и помоћне услужне дјелатности	39 003	20 375	57,0	10 560	25,2	N Administrative and support service activities
P Образовање	44 711	32 783	73,5	20 088	28,8	P Education
Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	52 884	30 639	58,3	15 974	28,0	Q Human health activities
S Остале услужне дјелатности	47 370	22 811	68,9	11 620	23,7	L Other service activities

3. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2013. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SIZE OF ENTERPRISES, 2013

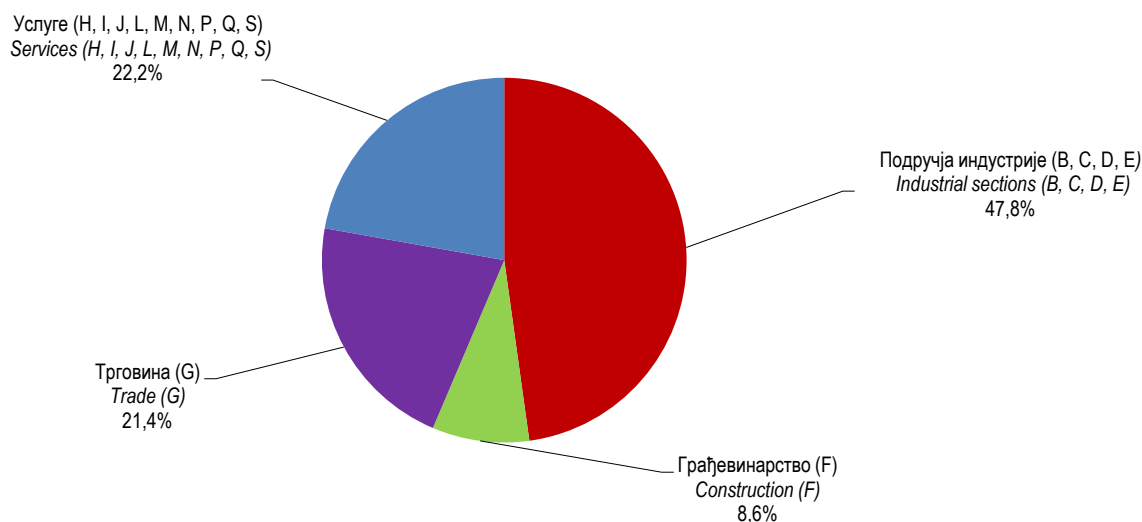
Величина предузећа	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor costs</i>	Трошкови запослених <i>Personnel costs</i>	Size of enterprise
УКУПНО	7 130	123 027	14 697 528	3 382 863	1 773 735	TOTAL
Мала (0–49 запослених)	6 704	48 993	6 406 673	1 275 818	561 147	Small (0–49 employed persons)
Средња (50–249 запослених)	365	36 781	5 243 145	809 276	497 638	Medium (50–249 employed persons)
Велика (250 и више запослених)	61	37 253	3 047 710	1 297 769	714 950	Large (250 and more employed persons)

4. ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОСЛОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2013. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS INDICATORS BY SIZE OF ENTERPRISES, 2013

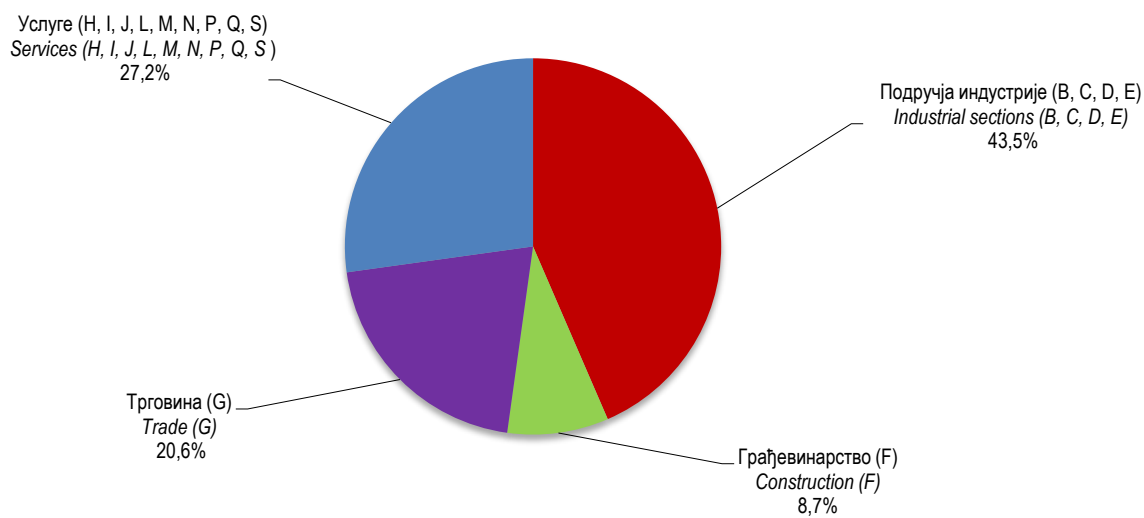
Величина предузећа	Промет по запосленом лицу, КМ <i>Turnover per person employed, KM</i>	Додата вриједност по запосленом лицу, КМ <i>Value added per person employed KM</i>	Учешће додате вриједности у вриједности производње (%) <i>Share of value added in production value (%)</i>	Трошкови рада по запосленом, КМ <i>Labour cost per employee, KM</i>	Стопа профитабилности (%) <i>Profitability rate (%)</i>	Size of enterprise
УКУПНО	119 466	27 497	37,1	14 456	10,9	TOTAL
Мала (0–49 запослених)	130 766	26 041	41,0	11 529	11,2	Small (0–49 employed persons)
Средња (50–249 запослених)	142 552	22 003	22,0	13 532	5,9	Medium (50–249 employed persons)
Велика (250 и више запослених)	81 812	34 837	55,9	19 194	19,1	Large (250 and more employed persons)

5. ОСНОВНЕ СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ ВАРИЈАБЛЕ ПРЕМА ПОДРУЧЈИМА ДЈЕЛАТНОСТИ – СТРУКТУРЕ, 2013. ГОДИНА
BASIC STRUCTURAL BUSINESS VARIABLES BY SECTION OF ACTIVITIES – STRUCTURE, 2013

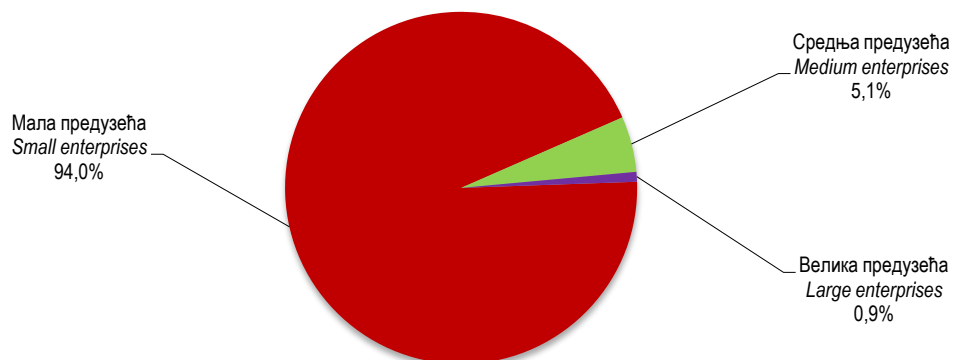
Подручје	Број предузећа <i>Number of enterprises</i>	Број запослених лица <i>Number of persons employed</i>	Промет <i>Turnover</i>	Додата вриједност по факторским трошковима <i>Value added at factor costs</i>	Section
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
B Вађење руда и камена	1,0	3,9	2,5	5,7	B Mining and quarrying
C Прерађивачка индустрија	19,7	33,8	28,3	22,8	C Manufacturing
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	0,6	6,3	6,7	12,3	D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	1,8	3,8	1,1	2,7	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F Грађевинарство	8,5	8,6	6,2	8,7	F Construction
G Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	38,3	21,3	43,4	20,6	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H Саобраћај и складиштење	8,1	8,6	3,0	6,6	H Transport and storage
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство	1,8	1,5	0,4	0,9	I Accommodation and food service activities
J Информације и комуникације	2,9	3,9	4,8	12,0	J Information and communication
L Пословање некретнинама	1,0	0,5	0,3	0,7	L Real estate activities
M Стручне, научне и техничке дјелатности	8,3	3,5	1,6	3,0	M Professional, scientific and technical activities
N Административне и помоћне услужне дјелатности	1,6	1,8	0,6	1,3	N Administrative and support service activities
P Образовање	0,9	0,7	0,3	0,9	P Education
Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	4,8	1,4	0,6	1,5	Q Human health activities
S Остале услужне дјелатности	0,7	0,4	0,2	0,3	L Other service activities

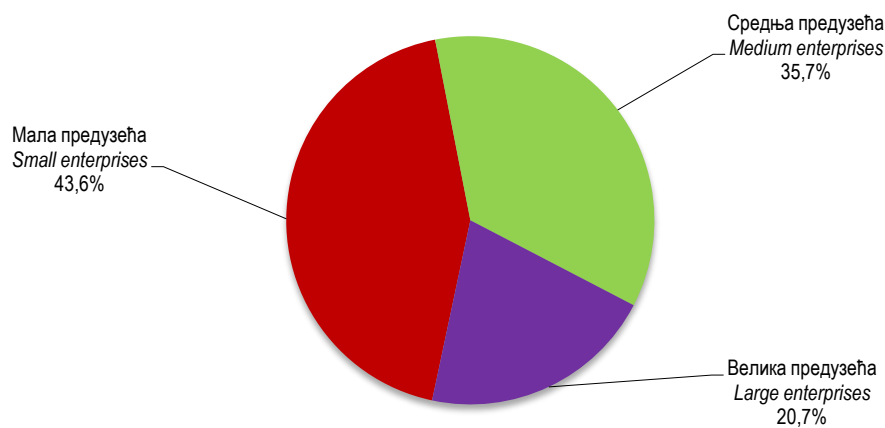
Графикон 1. Структура броја запослених лица према подручјима дјелатности, 2013. година
Graph 1 Structure of number of persons employed by section of activities, 2013

Графикон 2. Структура додате вриједности према подручјима дјелатности, 2013. година
Graph 2 Structure of value added by section of activities, 2013

Графикон 3. Структура броја предузећа према величини предузећа, 2013. година
Graph 3 Structure of number of enterprises by size of enterprise, 2013

Графикон 4. Структура промета према величини предузећа, 2013. година
Graph 4 Structure of turnover by size of enterprises, 2013

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

Подаци структурних пословних статистика резултат су статистичке обраде годишњих извјештаја активних, тржишно оријентисаних предузећа, као јединица посматрања, која су обављала пословну дјелатност у Републици Српској у 2013. години.

Data on Structural Business Statistics are the result of the statistical processing of annual reports of enterprises, as units of observation, which performed a business activity in Republika Srpska in 2013.

Подаци произведени структурним пословним истраживањем користе се за анализу структуре предузећа по дјелатностима, структуре фактора коришћених у процесу производње, анализу пословног успјеха и конкурентности предузећа, као и анализу развоја пословања на регионалном и међународном нивоу. Такође, подаци структурних пословних статистика представљају значајне инпуте за процјене и обрачун макроекономских агрегата националних рачуна, обрачун пондера за израчунавање индекса у краткорочним статистикама, као и за ажурирање података у Статистичком пословном регистру.

Data obtained through the Structural Business Survey are used for the analysis of structure of enterprises by activity and of structure of factors used in production process, for the analysis of business profit and losses and competitiveness of enterprises, as well as for the analysis of development of business operations at regional and international levels. Also, Structural Business Statistics data represent important inputs for the estimates and calculation of macroeconomic aggregates in the National Accounts, for calculation of weights used for the calculation of indices in short-term statistics, as well as for data updating in the Statistical Business Register.

Методологија за провођење истраживања усклађена је са европским статистичким стандардима и њен садржај је прописан основном ЕУ Регулативом 295/2008 и регулативама за имплементацију 250/2009, 251/2009 и 275/2010.

Methodology used for the survey implementation is harmonised with the European statistical standards, and its content is stipulated in the basic EU Regulation 295/2008 and in the implementation regulations 250/2009, 251/2009 and 275/2010.

У провођењу истраживања коришћен је метод пуног обухвата за предузећа са 20 и више запослених, а метод узорка за предузећа са мање од 20 запослених. Узорак је креиран на основу података Статистичког пословног регистра и дизајниран је као случајни стратификовани узорак.

The method of full coverage was used to conduct this survey for enterprises with 20 or more persons employed, and the sample method was used for enterprises with less than 20 persons employed. The sample is based on the Statistical Business Register data and it is designed as a stratified random sample.

Дефиниције варијабли

Definitions of variables

Број предузећа обухвата предузећа из Статистичког пословног регистра у популацији која је предмет посматрања, а која тржишно послују и била су активна барем дио референтне године (остварила промет или имала запослене). Искључују се сва привремено неактивна (мирујућа) или стварно неактивна предузећа.

Number of enterprises covers enterprises from the Statistical Business Register in the population which is subject to observation, which operated commercially and were active for at least a part of the reference year (with either realised turnover or employees). Temporarily inactive (quiescent) and actually inactive enterprises are excluded.

Број запослених обухвата лица која имају заснован радни однос на неодређено или одређено вријеме са пуним или непуним радним временом. Бројем запослених обухваћени су сезонски радници, приправници и радници који раде код куће, лица у штрајку или краткорочном одсуству. Нису обухваћена лица на дугорочном одсуству. Запослени су плаћени од стране послодавца за извршени рад, а плаћање може бити у форми плате, накнаде, хонорара, награда, плаћања по комаду или плаћања у натура.

Number of employees covers persons who are employed on a temporary or permanent basis, working in full or part time. Number of employees includes seasonal workers, apprentices, people working from home, and persons on strike or on short-term leave. This number does not cover persons on long-term leave. Employees are paid by the employer for performed work, and payments can be in the form of wage, salary, fee, gratuity, piecework pay or remuneration in kind.

Број запослених лица обухвата број запослених и неплаћена запослена лица као што су власници, партнери, чланови породице који раде у предузећу, волонтери и др.

Number of persons employed includes number of employees and unpaid employed persons such as proprietors, partners, family members working regularly in the enterprise, volunteers, etc.

Промет обухвата обрачунате приходе од продаје властитих производа, приходе од пружених услуга те приходе од продаје робе за препродају током референтног периода. У обрачун промета укључују се сви фактурисани порези, осим ПДВ-а и акциза.

Turnover covers calculated revenues from sale of own products, revenues from provided services and revenues from sale of goods for resale, during the reference period. Calculation of turnover includes all accrual taxes, except VAT and excise.

Додата вриједност по факторским трошковима исказана је у бруто износу (без одузимања амортизације), а израчунава се тако да се на вриједност производње у основним цијенама додају субвенције, а одузму трошкови пореза на производе и производњу и вриједност међуфазне потрошње.

Value added at factor costs is given as the gross amount (without depreciation deduction), calculated by adding subsidies to production value at basic prices, and subtracting product and production tax costs and value of intermediate consumption from it.

Трошкови запослених су укупне накнаде запосленима током референтног периода, у новцу или у натура. Чине их бруто плате и накнаде плата, те остали трошкови запослених који имају карактер личних примања.

Personnel costs are defined as total compensation of employees during the reference period, in money or in kind. These consist of gross wages and salaries, and other personnel costs having the character of personal income.

Дефиниције индикатора

Промет по запосленом лицу добија се дијељењем укупно оствареног промета са укупним бројем запослених лица. Овај индикатор изражава продајну способност предузећа из одређене дјелатности.

Додата вриједност по запосленом лицу представља основни индикатор за мјерење продуктивности рада. Овај индикатор показује колико је створено додате вриједности по запосленом лицу.

Учешће додате вриједности у вриједности производње добија се дијељењем укупне додате вриједности са укупно оствареним вриједношћу производње.

Трошкови рада по запосленом показују просјечне трошкове запослених у некој дјелатности, а добијају се дијељењем укупних трошкова запослених са бројем запослених, односно бројем лица која су плаћена за обављени рад.

Стопа профитабилности (брuto оперативна стопа) показује колико је процентуално учешће бруто пословног вишка у промету. Овај индикатор показује зарађивачку способност предузећа или одређене дјелатности.

Definitions of indicators

Turnover per person employed is obtained by dividing total turnover by total number of persons employed. This indicator expresses the enterprise's selling capacity from a specific activity.

Value added per person employed is a basic indicator for labour productivity measuring. This indicator shows the amount of value added produced per person employed.

Share of value added in production value is obtained by dividing total value added by total achieved production value.

Labour costs per employee show the average costs of employees in certain activities and these are obtained by dividing total labour costs by number of employees, that is, by number of persons who were paid for performed work.

Profitability rate (gross operating rate) represents percentage share of gross operating surplus in turnover. This indicator shows earning capacity of enterprises or of certain activity.

Саопштење припремила: Даница Бабић
e-mail: danica.babic@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д - Тел. +387 51 332 700 - Др Радмила Чичковић, директор - Излази годишње - Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - Приликом коришћења података обавезно навести извор

Prepared by: Danica Babić
e-mail: danica.babic@rzs.rs.ba

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d - Tel. +387 51 332 700 - Radmila Čičković, PhD, Director General - Annual periodicity - Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba - E-mail: stat@rzs.rs.ba - **These data can be used provided the source is acknowledged**